

TERMÍN: 17.08.2023

xx28931xx
Recenzia B
Michal Habrman
michal.habrman@vlada.gov.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Michal Habrman**NÁZOV MATERIÁLU: **Revízia všetkého**TYP VÝSTUPU*[1]: **analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo financií SR - Útvar hodnoty za peniaze**AUTORI/KY: **Martin Haluš, Peter Mandžák, Martin Murín, Maria Mihoková, Martin Krok, Martina Erdelyová, Daniel Bednárík**

SPOLUAUTORI/KY: - ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Manažérske zhrnutie	Navrhujem používať jednotnú terminológiu/porovnávaciu vzorku krajín. Text môže pôsobiť máľúco.	V texte sa jednotlivé oblasti striedavo porovnávajú s najvýkonnejšími krajinami a tigrami, inokedy s „porovnateľnými krajinami“ (doprava), so „všetkými referenčnými skupinami“ (vzdelávanie).	Texty boli zjednotené v celej štúdií. Smart = krajiny s najvyššou kvalitou života, Tigre = najviac sa zlepšujúce krajiny. Celé manažérske zhrnutie bolo prepísané.

			V texte predtým sú okomentované iba skupiny Smart a Tigre.	
2	Box 3	Navrhujem ujednotiť si, čo je referenčná skupina mladých, o ktorých je nutné očisťovať vybrané výdavky.	Pri vzdelávaní sa očisťuje o skupinu 0-19 rokov, pri sociálnej ochrane 0-17, v texte sa porovnáva podiel populácie 10-25...	Informácia z textu zmizla. Pripomienku sme využili na to, aby sme prehodnotili náš prístup. V sociálnej oblasti je vek 0-17 a vo vzdelávaní 3-25 a to z dôvodu, aby demografická skupina čo najvernejšie odrážala hlavné cieľové skupiny politik, ideálne vo všetkých krajinách EÚ.
3	Všeobecne	Navrhujem medzi analyzované oblasti doplniť energetiku.	Podľa grafu 5 má energetika systematickú výraznú odchýlku vo forme vyšších výdavkov a podľa grafu 7 zas v horších výsledkoch. Podľa mňa top kandidát na zaradenie medzi top oblasti na hlbšiu analýzu.	Energetika netvorí veľkú časť rozpočtu, jej výsledky nie sú výrazne zlé alebo dobré, a preto sa jej v štúdií nevenujeme. Na ÚHP ale pripravujeme samostatnú revíziu energetiky.
4	Box 5	Navrhujem výrazne zjednodušiť slovník a jasnejšie uchopiť hlavné posolstvo.	Napriek viackrát prečítanému textu nerozumiem, čo sme danou DEA analýzou chceli povedať.	Box o DEA bol prepísaný a zjednodušený.
5	2.1	Navrhujem dovysvetliť prečo sa navrhuje znižovanie výdavkov na dôchodky.	Nedokážem uchopiť link medzi messagom kapitoly 2.1. (výdavky aj výsledky sú porovnateľné s najbohatšími krajinami)	Wordin bol výrazne upravený, najmä v kapitole 3. V starobe bol pridaný

			a odporúčaním znižovať výdavky. Prečo, ak sú výsledky aj výdavky ok?	jeden ukazovateľ, ktorý mierne upravil výsledky. Slovensko míňa na starobu po zohľadnení demografie z referenčných skupín najviac, preto by sa dali očakávať aj najlepšie výsledky. Slovensko je však tesne pod výsledkami Smart krajín. Znižovanie výdavkov sa netýka znižovania priamo dôchodkov, skôr nesystémových prvkov v starobe.
6	Všeobecne	Kvôli prehľadnosti a čitateľnosti navrhujem pozlúčovať viaceré tabuľky.	Opakovane sa za sebou vyskytujú aj tabuľky o jednom riadku, ktoré možno efektívne zlúčiť („porovnanie jednotlivých indikátorov“ a „kompozitné indikátory“)	Rozumieme pripomienke. Tabuľky o 1 riadku sa vyskytujú iba v prípadoch, kedy má oblasť jeden ukazovateľ. Dôvodom, prečo ich nespájame, je, že chceme byť konzistentní v celej štúdií a mať rovnaký vizuál aj s oblasťami, kde je ukazovateľov viac ako 1.
7	2.5	Chcem upozorniť že rozdielny odkaz vo výdavkoch na primárne vs sekundárne vzdelanie môže byť dané aj počtom		Pridaný text do prvej poznámky pod čiarou v podkapitole: Štúdia

		ročníkov na primárnom vzdelávaní (SK 4 roky, štandard 6 rokov) oproti sekundárnemu (SK 5+4, štandard 6-7 rokov)		pracuje s výdavkami na vzdelávanie z Eurostatu, ktoré sú kategorizované podľa klasifikácie ISCED 11. Predprimárne a primárne (ISCED 0 a 1) zodpovedá MŠ a 1. stupňu ZŠ. Sekundárne (ISCED 2 a 3) zodpovedá 2. stupňu ZŠ. a SŠ (gymnázia, odborné školy, konzervatória atď.)Terciárne vzdelávanie (ISCED 5,6,7,8) zahŕňa všetky stupne vzdelávania na vysokých školách a univerzitách.
8	Graf 75	Navrhujem opraviť dáta v grafe	Uvedené vyzerá akoby v Nemecku, Fínsku a Holandsku univerzity nemali žiadne výdavky na základný výskum.	Takto sme stiahli dáta z Eurostatu. Niektoré krajiny nerozlišujú medzi základným a aplikovaným výskumom a potom nemajú dáta. Dali sme poznámku pod graf, viac spraviť nevieme.
9				

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Materiál je veľmi hodnotným vstupom do diskusie o výdavkových prioritách štátu. Posúva odbornú diskusiu ďalej – oproti „Reformnému kompasu“ a ďalších dokumentov sústrediach sa na štrukturálne priority pridáva element efektívnosti. T.j. porovnáva nielen výsledky, ale aj výdavky na jednotlivé oblasti. Za výdavkové priority boli správne označené vzdelávanie a výskum a vývoj. Závěry štúdie, teda odpoveď na otázku „Čo by mali byť priority?“ by som očakával viac vyťahnuté do manažérskeho zhrnutia, pretože aktuálne sa môžu javiť schované v množstve tabuliek, grafov a boxov.

Taktiež, hoci chápem potrebu autorov zamerať sa na pár najkľúčovších výdavkových oblastí, považujem za premárnenú príležitosť nepomenovanie oblastí, kde investujeme výrazne viac ako referenčné krajiny, ale s veľmi slabými výsledkami – napr. energetika. O to viac, že ide o tému naberajúcu na význame v posledných rokoch a aj do budúcnosti. Samostatná revízia energetiky je v aktuálnej situácii veľmi žiaduca. Dokument však bez váhania odporúčam na schválenie a publikovanie.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.